

Açılım Said Nursî ile topluma mal olur.

Prof. Dr. Ergun Özbudun başkanlığındaki “yeni anayasa” heyetinde yer alan Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem: “Bediüzzaman, Türkiye toplumunun çok önemli bir kesimi tarafından benimsenen, sevilen, sayılan bir şahsiyettir. Onun görüşlerinden istifade edilmesi, demokratik açılımın bu kesimlerce kabul görmesine yol açar. Açılımı topluma mal etmek için cemaatler ve sivil örgütler seferber edilmeli.”

DEMOKRASİ VE HUKUK MESAJI

“Bediüzzaman’ın, çağdaş dünyanın hukuk devleti, insan hakları ve demokrasi gibi siyasî değerlerine dair çok önemli görüş ve mesajları var. Kendisi hürriyeti önemseyen bir şahsiyettir. Sürekli hürriyet, meşveret ve meşrutiyetten yana ve cumhuriyetçi olduğunu söylemiştir. Demokrasi, özgürlükler ve hukukun üstünlüğü gibi kavramları bundan yüz yıl önce o zamanın anlayışıyla ifade etmiştir.”

Bize Adalet-i mahza gerek

Prof. Erdem: “Bediüzzaman’ın savunduğu adalet-i mahza kavramı, bugünkü özgürlük, hukuk devleti, demokrasi anlayışının gelmiş olduğu aşamayı ifade eden bir tanımlamadır. Bu düşünce, birey-devlet ilişkisi açısından düşünüldüğünde bireyi esas alan bir anlayışı işaret ediyor.”

Bize Adalet-i mahza gerek

Türkiye’de ihtilâl anayasası değiştirilmek isteniyor. Birbiri içinde çatışan ülke imajından sıyrılıp, özgür düşünceye saygı gösteren, yasama, yürütme ve yargının net çizgilerle ayrıldığı bir sistem herkes tarafından özleniyor. Yeni anayasa ve demokratik açılım konusu gündeme geldikçe Bediüzzaman ismi oldukça sık zikredilir oldu. Özellikle Bediüzzaman Haftasında düzenlenen organizasyonlarla “Günümüz problemleri nasıl çözülür” sorusunun cevabı arandı. Onun perspektifiyle sorunların çözümleneceği ortaya konuldu.

Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Anayasa Hukukçusu. 2007'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın talebi ile anayasa değişikliği taslağı hazırlayan, 6 kişilik heyet içinde yer alan Prof. Erdem, Bediüzzaman'ın düşüncelerinden faydalanılması gerektiğini anlattı. Türkiye'deki demokrasi şeklini değerlendiren Prof. Dr. Erdem ile yeni anayasayı ve nasıl uygulanacağını konuştuk.

Risâle-i Nur Kongresinde masa çalışmalarına katıldınız. Daha önce Risâle-i Nurları okuyor muydunuz?

Daha önceden okumuşluğum vardı, ama ben Risâle-i Nurun tümünü okumadım.

Peki, Bediüzzaman'ın görüşlerini nasıl buldunuz? Onun fikirleri günümüz problemlerine çözüm teklifi sunuyor mu?

Siyasete ilişkin görüşlerini, toplantı vesilesiyle bana gönderilen dokümanlardan okumak ve kongrede müzakere etmek suretiyle öğrenebildim. Bediüzzaman'ın, çağdaş dünyanın "hukuk devleti", "insan hakları" ve "demokrasi" gibi siyasî değerlerine dair çok önemli görüş ve mesajlarının var olduğunu gördüm. Çağdaş konulara dair o dönemden fikirler ve görüşler beyan etmiş olması, kendisinin gerçekten önemsenmesi gereken bir isim olduğunu ortaya koymaktadır.

Demokrasi ve insan hakları açısından bakıldığında Bediüzzaman'ın bundan yüz yıl önce ileri sürmüş olduğu görüşleriyle, demokrasiyi desteklediğini görmekteyiz. Bugünkü anlamıyla telâffuz edilen demokrasi, özgürlükler ve hukukun üstünlüğü gibi kavramları bundan 80- 90 yıl önce o zamanın anlayışıyla ifade etmiştir. Kendisi hürriyeti önemseyen bir şahsiyettir. Sürekli hürriyetten yana olduğunu ifade etmiştir. Meşveretten ve meşrûtiyetten yana olduğunu ifade etmiştir. Cumhuriyetçi olduğunu söylemiştir.

Özellikle dikkatimi çeken şu oldu: Adalet-i mahza denen bir kavram var. Bu kavramla ifade edilen anlayışı savunması, bugünkü demokrasi ve insan hakları anlayışıyla bire bir örtüşüyor. Bediüzzaman, Adalet-i mahza ile devletin, milletin, umurun ya da vatanın selâmeti adına da olsa tek bir kişi hakkının feda edilemeyeceğini söylüyor. Veleve ki bu hak küçük olsa dahi.

Adalet-i Mahza, bugünkü özgürlük, hukuk devleti, demokrasi anlayışının gelmiş olduğu aşamayı ifade eden bir tanımlama diye düşünüyorum. Çünkü bu düşünce, birey-devlet ilişkisi açısından düşünüldüğünde bireyi esas alan bir anlayışı işaret ediyor. Devleti ikinci plana iten, araçsallaştıran ve devleti bireylerin hizmetinde gören bir anlayışa sahip. Bu anlamda gerçekten çok önemli. Her ne hal olursa olsun, birey haklarının kutsiyetine işaret ediyor. Vatan adına, millet adına, devlet adına da olsa bu hakların feda edilemeyeceğini söylemek suretiyle özgürlüklerin önemini ve kudsiyetini vurguluyor. Devletin değil de özgürlüklerin kudsiyetine işaret etmesi gerçekten çok önemlidir. Yaşadığı dönem açısından değerlendirdiğimizde çok ileri bir adımdır. Çünkü; Osmanlı ya da Türkiye devlet algısında devletin kutsallığı esasına dayalı bir anlayış var. Devlet sürekli kutsallaştırılmış. Bunun karşısında bireyler ve vatandaşlar hep ihmal edilmiş. Hak ve özgürlükler devlet adına adeta kurban edilmiştir. Bediüzzaman'ın o dönemlerde devleti ikinci plana iten, bireyin hak ve özgürlüklerini ön plana alan bir anlayış izlemesi gerçekten çok önemsenmesi gereken bir düşüncedir.

Açılım'da Bediüzzaman'ın görüşlerinden faydalanmalı mıyız?

Demokratik açılımın önemli ayaklarından biri, sosyo-kültürel alanda yaşanan kimlik sorunlarının çözümüdür. Bu kimlik sorunlarının çözümünde sadece siyasîlerin bir niyet beyanında bulunması yeterli değildir. Tarihe ve topluma mal olmuş önemli şahsiyetlerin de bu sürece dâhil edilmek suretiyle sürecin toplum nezdinde kabul görmesi sağlanabilir. Bediüzzaman, Türkiye toplumunun çok önemli bir kesimi tarafından benimsenen sevilen sayılan bir şahsiyettir. Onun görüşlerinden bu açılım sürecinde istifade edilmesi, demokratik açılımın bu kesimlerce kabul görmesine yol açar diye düşünüyorum. Öteden beri savunduğum görüş şudur: Türkiye toplumunda herhangi sorun alanının çözülmesinin yolu, o sorunun toplumsallaştırılmasından geçiyor. Bunun yolu da toplumun kılcal damarlarına kadar ulaşan sivil toplum örgütlerinin, cemaatlerin, tarikatların bu anlamda seferber edilmesinden geçtiğidir. Eğer bir mesele topluma mal edilip çözülmek isteniyorsa, toplumda karşılığı olan dinî ve sosyolojik şahsiyetlerin, cemaatlerin, tarikatların ve sivil toplum örgütlerinin seferber edilmesi gerekir.. Ancak bunlar kanalıyla topluma nüfuz edebilmek mümkündür. Siyasî aktörlerin sorunun çözülmesi gerektiğine işaret etmesi bir sorunun çözümünde yeterli değildir. Biz bunu en fazla Kürt meselesinde yaşıyoruz. Kürt meselesinin eşit vatandaşlık anlayışı temelinde barışçıl çözümünü sağlayabilmenin yolu, bu meselenin öncelikle Türkler nezdinde yaygın kabulünden geçer. "Kürtler de Türklerin sahip olduğu benzer haklara sahip olabilmelidir" düşüncesi Türkler nezdinde yayılmaya başladıkça ancak bu sorun çözülebilir. Bu düşüncenin kabul görmesini sağlamanın yollarından en etkili olanı, bu meselenin sözünü ettiğim kesimlerce kabul görüp desteklenmesidir. Risâle-i Nur Kongresi buna hizmet ettiği için çok önemsiyorum.

Elif Nur KURTOĞLU